

Anders Nyman
Hållbarhetsstrateg
anders.nyman@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Slutrapportering, Energiplan 2019-2023

Sammanfattning

Sedan antagandet 2019 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförandet av Energiplan 2019-2023. Planen beslutades av kommunfullmäktige, 2019-05-27§ 139 KS 2019/379, och innehåller fyra strategiska inriktningar samt tvärsektoriella aktiviteter.

Syftet med energiplanen är att utgöra underlag och vägledning för kommunens långsiktiga arbete med främst energifrågor men i viss mån även klimatfrågor kopplat till energiomställningen. Att planen tagits fram har också varit ett sätt att leva upp till lagen om energiplanering som gäller för kommuner, lagen om kommunal energiplanering (1977:439).

Enligt beslut sker uppföljning av energiplanen årsvis, i slutet av första kvartalet, då informationen för föregående år finns sammanställd.

I denna slutrapport redovisas uppföljning av planens delåtgärder och genomförandegrad för hela energiplanens tidsperiod. Genomförandestatus på samtliga delåtgärder i planen har bedömts utifrån fem variabler: ej relevant, ej påbörjad, påbörjad, genomförd till hälften eller mer och helt genomförd/pågår kontinuerligt.

Uppföljningen visar att fram till och med 2023 var 84 procent av planens delåtgärder antingen helt genomförda/pågår kontinuerligt, genomförda till hälften eller påbörjade. Majoriteten av delåtgärderna som ännu inte påbörjats har av olika anledningar inte varit relevanta under tidsperioden. Antingen har de skjutits framåt i tiden vilket är fallet med flera av delåtgärderna kopplade till Sjöstaden eller så är de inte längre relevanta för aktörerna som har ansvar för dem på grund av ändrade prioriteringar. Genomförandegraden av energiplanen ligger på en något högre nivå än 2022 men är inte fullständig, främst på grund av anledningarna listade ovan.

Trots att en majoritet av delåtgärderna under inriktning Förnybar energitillförsel i hög grad är genomförda så har det övergripande energimålet om att fördubbla produktionen av förnybar el från 85 GWh (basår 2015) till 170 GWh inte uppnåtts. Trots indikationer på tillskott i elproduktionen kommande år ligger produktionen av förnybar energi kvar på en liknande nivå som den gjorde 2015.

En utökad förnybar elproduktion är nödvändig av flera skäl, bland annat för att kommunens mål om vätgasproduktion helt är beroende av ett nytillskott av förnybart producerad elektricitet. Ska målet om att fördubbla den förnybara elproduktionen leva vidare, vilket det rimligtvis borde, bör detta mål tas upp igen i kommande energiplan. För att ett sådant mål ska lyckas bättre framöver krävs en bred förankring i kommunkoncernen, målkonflikter behöver lösas och realistiska handlingsplaner behöver sättas upp.

Bakgrund

Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen ska fastställas av kommunfullmäktige.

I Trelleborgs kommun beslutades Energiplan 2019–2023 av Kommunfullmäktige 2019-05-27 § 139, KS 2019/379.

Energiplanen är utformad utifrån de mål som är satta i nationella och internationella styrdokument inom energi- och klimatområdet. Även kommunens dåvarande strategiska inriktningsmål och styrdokument har legat till grund för arbetet. Energiplanen omfattar hela kommunen som geografiskt område, alltså inte bara den verksamhet som bedrivs i kommunal regi.

Energiplanen innefattar en konkret handlingsplan för den 5-åriga planeringsperioden, med siktet att nå uppsatta mål för 2030. Enligt beslut sker uppföljning av måluppfyllelse av samtliga åtgärder i planen årligen. Ansvarig för uppföljningen är kommunledningsförvaltningen.

Syfte

Det övergripande syftet med planen är

- att utgöra underlag och vägleda för kommunens långsiktiga arbete med främst energifrågor, men i viss mån även klimatfrågor kopplat till energiomställningen.

Att planen tagits fram har också varit ett sätt att leva upp till den lag om energiplanering som gäller kommuner, lagen om kommunal energiplanering (1977:439).

Trelleborgs vision för energiplanen

Vision 2030: *”Vi har mod att prioritera hållbara och fossilfria energilösningar genom engagemang, beteendeförändringar, och samarbete”*

Energiplanens olika delar

Energiplanen består av fyra strategiska inriktningar med underliggande fokusområden som ligger till grund för mål och handlingsplan:

1. Hållbara transporter
2. Energiaspekter i fysisk planering
3. Förnybar energitillförsel
4. Försörjningstrygghet och smarta elnät

För att nå målen för respektive strategisk inriktning har tre viktiga tvärsektoriella aktiviteter identifierats:

1. Kommunikation och utbildning
2. Styrning och uppföljning
3. Forskningsarbeten och extern finansiering

Uppföljning av år 2023 samt slutrapportering

Sedan antagandet 2019 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförandet av planens samtliga åtgärder.

I denna rapport redovisas uppföljning av åtgärdernas genomförandegrad till och med 2023 samt en sammanfattning av hela energiplanens tidsperiod med fokus på planens övergripande mål.

Energiplanen innehåller 34 åtgärder. Vissa av åtgärderna har delmoment som redovisas som separata åtgärder vilket medför att planen totalt har 37 åtgärder som följs upp. Majoriteten av åtgärderna har dessutom flera ansvariga aktörer fördelat på olika förvaltningar och bolag. Då olika ansvariga arbetar med frågorna med olika infallsvinklar innebär det att de också kommit olika långt i arbetet. Av denna anledning sker uppföljningen uppdelat på ansvarsnivå och vi kallar dessa för delåtgärder i denna rapport. Sammanlagt har 68 delåtgärder följts upp.

De utpekade ansvariga har var för sig fått bedöma status på delåtgärderna utifrån följande fem variabler:

- **E = Ej påbörjad,**
- **P= Påbörjad,**
- **H= Genomfört till hälften eller mer,**
- **G= Helt genomfört/pågår kontinuerligt.**
- **Ej relevant**

I uppföljningar till och med 2021 har delåtgärder som av de ansvariga bedömts som ej relevanta lyfts ut ur uppföljningen. Från och med uppföljningsrapport 2022 har de tagits med, detta för att de ansvariga i vissa fall har angett antingen Ej påbörjad eller Ej relevant för delåtgärder som av olika anledningar inte påbörjats ännu. I vissa fall arbetar de ansvariga aktivt med frågorna men inte i exakt den form som energiplanen sätter och har av den anledningen angett svaret Ej relevant. I andra fall anses inte arbetet längre vara prioriterat för vissa aktörer. Exempel på sådana åtgärder följer längre ned i rapporten.

Uppföljningen baseras på delåtgärder där svar kan erhållas. Då vissa av delåtgärderna har det utpekade ansvariga som inte bedöms kunna svara, såsom det nedlagda bolaget Östersjöterminalen AB samt Sveriges regering, så har de heller inte tagits med i uppföljningen.

Resultat

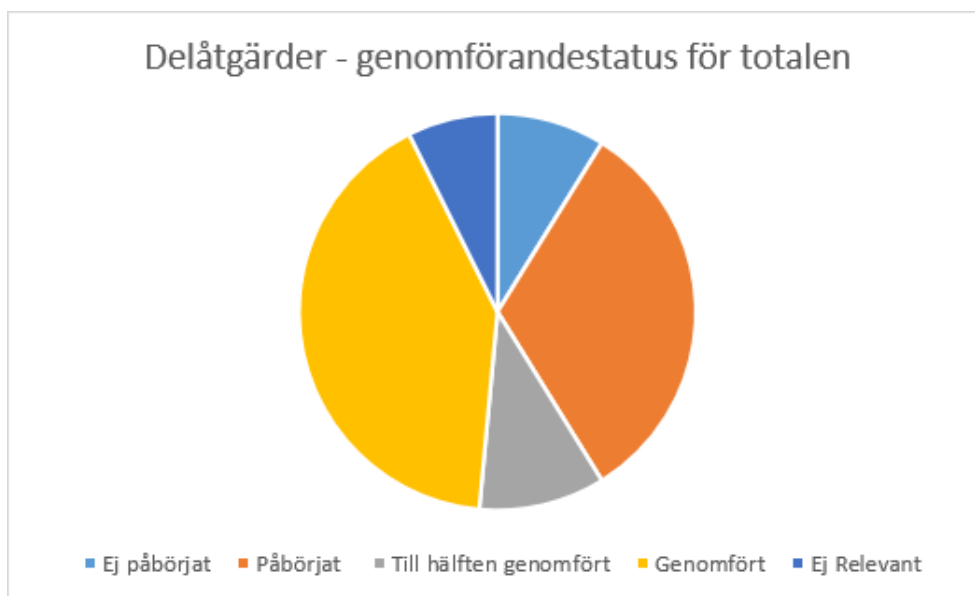
Uppföljningen visar att **84 procent** av de utpekade 68 delåtgärderna är helt genomförda/pågår kontinuerligt, genomförda till hälften eller påbörjade.

Majoriteten av delåtgärderna som är påbörjade men inte har genomförts i en högre grad ingår i arbeten som har en lägre tidshorisont än energiplanens tidsperiod.

Uppföljningen av delåtgärdernas genomförandestatus till och med 2023 visas i Figur 1. Den visar följande resultat:

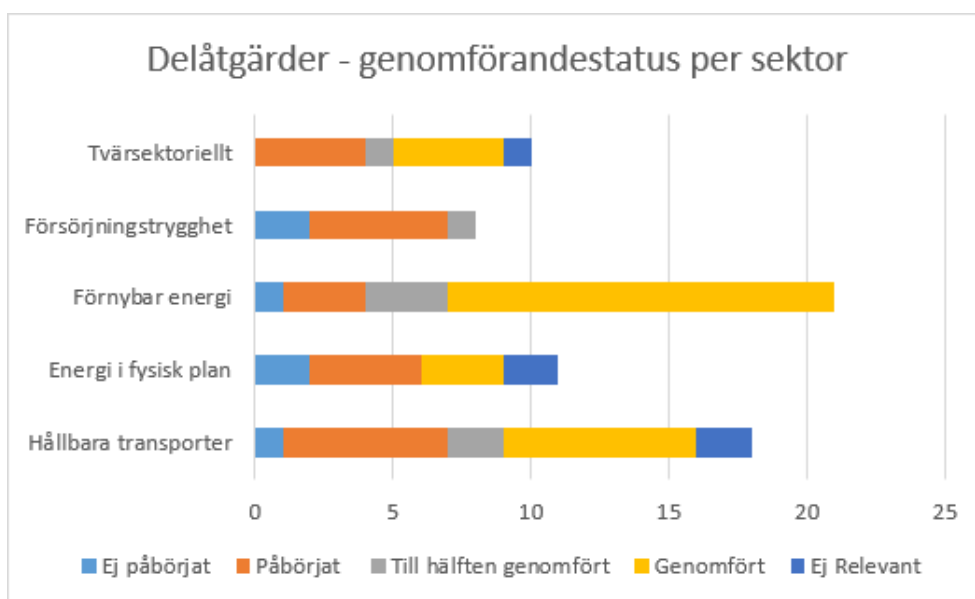
- 41 procent av delåtgärderna är **helt genomförda** eller pågår kontinuerligt.
- 10 procent av delåtgärderna är **genomförda till hälften** eller mer.
- 32 procent av delåtgärderna är **påbörjade**.
- Delåtgärder som ännu **inte är påbörjade** utgör 9 procent.
- Delåtgärder som bedömts som ej relevanta utgör 7 procent.

Genomförandegraden av energiplanen har ökat. Trots detta finns det ett antal delåtgärder som inte påbörjats samt ansetts ej relevanta. En utveckling av anledningarna till detta följer nedan.

Figur 1 Genomförandestatus för delåtgärderna i Energiplanen 2019–2023

Uppföljning av delåtgärdernas genomförandestatus fördelat per sektor (strategiska inriktningar och tvärssektoriella aktiviteter) visas i Figur 2.

Figur 2 Genomförandestatus för delåtgärderna i Energiplanen 2019–2023 fördelade över fyra strategiska inriktningar och tvärsektoriella aktiviteter

Ännu ej påbörjade samt ej relevanta åtgärder

Åtgärder som ännu ej är påbörjade eller bedöms som ej relevanta utgör 9 respektive 7 procent av planens samtliga delåtgärder. En majoritet av dessa delåtgärder är kopplade till arbete med Kuststad 2025 och har inte påbörjats eller bedömts ej relevanta av naturliga skäl då arbetet med dessa åtgärder bedömts ligga längre fram i tiden, utanför energiplanens tidsperiod som sträckte sig till och med 2023.

Delåtgärder som i övrigt ej har påbörjats eller bedömts som ej relevanta har i många fall givits denna status för att aktören som är utsedd att arbeta med frågan har ansett att det arbetet av olika anledningar inte längre är en prioritet för dem. Vidare så har omorganisationer och ändrade mål för förvaltningar och bolag spelat in.

Åtgärder som är genomförda under 2023

Några av delåtgärderna som är genomförda under 2023 nämns nedan.

- I arbetet med hållbara transporter blev TrelleborgsHems fordonsflotta under året helt fossilfri då sista dieseldrivna bilen byttes ut mot en eldriven Volkswagen ID Buzz.
- I arbetet med utökad förnybar elproduktion har solceller på Trelleborgs Hamns nya kontor blivit tagna i drift
- I ett led för att bland annat skapa ett forum för hållbart byggande för projekt Kuststad 2025 har en förstudie genomförts för hur Sjöstaden ska kunna byggas så att stadsdelen blir klimatpositiv, alltså att stadsdelen ska binda mer koldioxid än den släpper ut.
- Som ett led i arbetet med sammanlänkade energisystem har Trelleborgs Energi beviljats stöd från Energimyndigheten för att ta fram en

genomförbarhetsstudie gällande lokal el och vätgasproduktion kopplat till ett lågtempererat fjärrvärmenät inom Västra Sjöstaden.

Reflektion gällande huvud- och delmål

Varje inriktning i energiplanen har huvudmål och delmål där delåtgärderna beskrivna ovan är avsedda att leda utvecklingen mot dessa mål. För inriktningen *hållbara transporter* är huvudmålet att uppnå 70% reduktion av växthusgasutsläpp från transportsektorn till 2030 (basår 2010). För inriktningen *förnybar energitillförsel* är huvudmålet att ha ett fossilfritt energisystem år 2040 och delmålen är att öka andelen lokalt förnybart producerat bränsle som används i kommunen samt att fördubbla produktionen av förnybar elektricitet till 2023. För inriktningen *energiaspekter i fysisk planering* och inriktningen *försörjningstrygghet och smarta nät* finns inga mätbara mål utan för dessa inriktningar utgör delåtgärderna beskrivna ovan uppföljningen.

Hållbara transporter

Gällande utfallet av målet för hållbara transporter om 70% reduktion av växthusgasutsläpp jämfört med basår 2010 så har en reduktion på 31% skett till och med år 2021, vilket är det senaste året som statistik för detta finns att tillgå. På lite mer än ett decennium, vilket är drygt hälften av tidsperioden, har utsläppsminskningen nästan kommit halvvägs, vilket innebär att målet kan vara möjligt att uppnå med nuvarande utveckling. Nationella prognoser pekar dock på att transportutsläppen kommer öka igen som ett resultat av den kraftigt minskade reduktionsplikten vilket innebär att målet blir svårt att nå även för Trelleborg.

Förnybar energitillförsel

För huvudmålet om ett fossilfritt energisystem till 2040 har utvecklingen däremot varit sämre. En särskild reflektion gällande detta mål med ett särskilt fokus på dess delmål om en fördubblad produktion av förnybar elektricitet återfinns i uppföljningen från 2022. Mycket av det som gällde då gäller även för 2023 och för ett mer utförligt resonemang hänvisas till 2022 års uppföljning. Nedan följer en kortare sammanfattning.

Målet var att fördubbla produktionen av förnybar elektricitet till och med år 2023, jämfört med basår 2015 då årsproduktionen var cirka 85 GWh. Till och med år 2022, senaste år med tillgängliga data, har produktionsnivån stått stilla kring 75 – 90 GWh. Det finns flera anledningar till att detta mål är viktigt. Den planerade vätgasproduktionen i kommunen är beroende av stora mängder nytilkommen elproduktion och den pågående elektrifieringen av samhället likaså. Skånes effektkommissions färdplan från 2023 visar att elområde 4, som Trelleborg är en del av, dessutom är det sämsta elområdet i Europa när det kommer till självförsörjningsgrad, alltså lokal elproduktion i relation till konsumtion. Målsättningen i Skånes effektkommissions färdplan är att gå från dagens självförsörjningsgrad på 15% till till 50% år 2030.

Målet med fördubblad elproduktion har inte nåtts och det kan konstateras att målsättningen med en större självförsörjningsgrad av energiproduktion är av större vikt än på länge. Trots att målet inte uppnåtts finns indikationer på att nytillskott av

förnybar elproduktion är på gång. Färsk data för 2023 från Trelleborgs Energi visar att solkraften är ett snabbt stigande produktionsslag i kommunen. Vidare så har två nya vindkraftverk fått tillstånd för uppförande i hamnen, vilka kan vara i drift redan i slutet av 2024. Dessa vindkraftverk kommer stå för en årsproduktion på cirka 15 GWh.

Framtagande av ny energistrategi

Energiplanens tidsperiod är nu utgången och för att leva upp till lagkravet att kommunen ska inneha en energiplan, enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439), är en ny energistrategi, som kommer ersätta befintlig energiplan, under framtagande. Denna energistrategi bör sträva efter fortsatt minskade växthusgasutsläpp från bland annat transportsektorn samt i hög grad ta det ökade behovet av förnybar elproduktion i beaktning.